

Volume.-1

Issue-1

2019

Kendrapara

No. of Pages - 4

Preface of the Chief Editor

Nestled on the littoral Coast of the Bay of Bengal, Kendrapara formerly one of the Sub-division of Odisha State have got recognition as a district in the year 1993. The Then Chief Minister "Prabada Purusha" Sj. Biju Patnaik decided to upgrade Kendrapara from Sub- division to District keeping it in mind to provide doorstep administrative, development and welfare services to the people of Kendrapara as it is a cyclone & flood prone piece of land surrounded by seven rivers and twenty seven Sub- rivers. Besides this, the aim and objectives for formation of Kendrapara as a district was to uplift the poor and downtrodden people as well as for eradicating poverty through different welfare and poverty eradication programme of the Govt. providing immediate and appropriate service to the public.

The geography of Kendrapara tells us about the Bay of Bengal in the east and many mighty rivers and innumerable number of creeks and nals which spread like nets everywhere. So cyclone and flood are the eternal enemies of the people of Kendrapara. The district is very much rich in agriculture, natural environment, seashore, forest and many Socio – cultural fairs and heritage.

Kendrapara District Administration have always been trying best to provide uninterrupted doorstep services to the people of Kendrapara. All the development and public welfare programme of the Govt. are being provided to the people for their upliftment as well as for development of the District.

In this context, Kendrapara District Administration have taken an initiative to brought out a fortnightly news letter titled "Kendrapara Katha" bearing the messages of different Govt. Programme organized by various department of the district for making wide publicity. It is an innovative step which has been taken by the District Administration to install a bridge of Co- ordination among the public and Govt. The first issue of the News Letter is going to be published on 15.08.2019 on the occasion of 73rd Independence Day celebration – 2019. Publication of the News Letter will be successful if it will highly be appreciated by the public at a large. I hope, all my colleagues shall accept this as a challenge for success and in time publication of the News Letter.

At last, I offer thanks to the Editors, Working Body Members and Staff who have rendered their valuable services for bringing out the News Letter.

(Samartha Verma)

CM NAVEEN'S FOCUS NOW ON IMPLEMENTATION OF 5Ts IN ODISHA

Following a brainstorming session with the top officials of the State Government including the Chief Secretary, DGP and ACS, Principal Secretary and Secretaries of all Departments, Districts Collectors and SPs, CM Naveen Patnaik asked the officials to focus on implementing the 5Ts technology, transparency, teamwork, time limit and transformation to bring about transformational changes in the state.

Citing three transformational changes in Odisha that has put the State on global benchmark, the Chief Minister said "Our efforts on disaster management, provision of land rights to slum dwellers and successful reduction of Naxalite influence in the State have been recognised in the entire country. Therefore, all the Government machinery must work in cohesion by implementing the 5Ts to bring about transformational changes in the State. We cannot be satisfied with incremental changes."

In order to further improve the accountability to providing Citizen Centric Governance, the Government has decided that Annual Performance Appraisal Reports of the districts SPs and Indian Forest Service Officers of the level of Additional

PCCF and above will be submitted to Chief Minister as Accepting Authority. Further, in the performance Appraisal of the officers, the implementation of 5T components will be accorded twenty percent weightage.

In order to streamline the functioning of Directorates and speed up the process of decision making, the Directorates under the Departments shall function as composite entity. The OSWAS system shall also be modified to integrate the Directorates with the Departments.

The CM further discussed on new initiatives on 5Ts to be taken up by Works, Housing and Urban Development, Energy, Higher Education, SSEPD, Health and Family Welfare and the Revenue & DM Department.

ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମକୁ କେନ୍ଦ୍ରାପଢ଼ାର ଅବଦାନ

ଓଡ଼ିଶା ସର୍ବ ଶେଷରେ ଲାଙ୍ଗରେଜମାନଙ୍କ ଶାସନଧାନ ହୋଇଥିଲା । ମାତ୍ର ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ଲାଙ୍ଗରେ ବିରୋଧୀ ଆଦୋଳନ ଓଡ଼ିଶାରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ୧୯୦୪ ମସିହାରେ କେନ୍ଦ୍ରାପଢ଼ାରୁ କେନ୍ଦ୍ରାପଢ଼ାରୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ସଶ୍ଵର ସଂଗ୍ରାମ ସଂଘଠିତ ହୋଇ ପାଇବ ବିଦ୍ୟୁତ ପାଇଁ ବାଟ ପିଟାରୁ ଥିଲା । ୧୯୧୭ରୁ ୧୯୨୭ ମସିହା ପାଇବନାକର ଅପୂର୍ବ ରଣ କୌଣସି ଲାଙ୍ଗରେଜମାନଙ୍କୁ ବିଚିତ୍ର କରିଥିଲା । ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ସିପାହୀ ବିଦ୍ୟୁତରେ ଓଡ଼ିଶାର ଥିଲା ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଭୂମିକା । ସର୍ବସ୍ଵାତ୍ମ ହୋଇଥିବା ବକ୍ଷସି କଗବନ୍ଧୁକୁ ବଢ଼ିକୋଠା ଜମିଦାର ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ଓ ଅଶ୍ଵ ଯୋଗାଇଥିଲା ।

ଉଦ୍ଦରିତୀୟମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନକ ଭାବେ ସେମାନଙ୍କର ଦାବି ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିଲା କାତାଯ କଂଗ୍ରେସ ୧୮୯୫ରୁ ୧୯୦୦ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତିନିଧି ଥିଲେ ୧୪ ଜଣ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି । ସମୟ ଖଣ୍ଡ ବେଳକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ତଥା ଜାତୀୟତା ଉପରେ ଉପାଦାନ ଆନ୍ଦୋଳନ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ଏଣୁ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ବାରିମାନ ବଞ୍ଚିଲାକୁ ହେଲେ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରକୁ ପ୍ରବଳ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ୧୯୦୪ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୨୦ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କଟକଟାରେ ସ୍ବଭାବ ବୋଷକ ପିତା ଜାନକୀ ନାଥ ବୋଷକ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ସୁଦେଶା ଆଦୋଳନ ଏବଂ ବିଦେଶୀ ବସ୍ତୁ ବର୍ଜନ ନିମତ୍ତେ ଧାରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଚୌଧୁରୀ, ମଧ୍ୟସନ ଦାସ, ବିଶ୍ୱାସ କର ପ୍ରତି ଜଗସ୍ତିନା ବକ୍ରତା ପ୍ରାଦାନ କରିଥିଲେ । ଶିଶ୍ରୀ ତତ୍ତ୍ଵଶାସ୍ତ୍ର ଗୋଟିଏ ଉପରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ବେଶ ଉପଲବ୍ଧ ହେଲା । ସେହିପରି ଅବ୍ଦୁଶ ଶୋଇନ ଖାଁ ଓ ପକ୍ଷିର ମୋହନ ସେମାନପତିଙ୍କ ଆହାନରେ ବାଲେଶ୍ଵର ଏବଂ ସେପ୍ତେମ୍ବର ମାସରେ ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷକ ଆହାନରେ ପୂର୍ବାରେ ବିଦେଶୀ ବଜନର ସ୍ଵରତ୍ନଭୋଲନ ହୋଇଥିଲା । ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ ଏ ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖିବା ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଶା ଚିତ୍ରା-ଚେତନାରେ ଅଗ୍ରଣୀ ହୋଇ ସାରିଥିଲା ।

୧୯୧୯ ମସିହାରେ ତଥାଶଶ୍ରୀ ବିଦ୍ୟୁତ ଏବଂ ବାତା ଯତୀନ, ବୀରେନଙ୍କର ନାଟକୀୟ ସଂଗ୍ରାମ ସମସ୍ତକୁ ପ୍ରତି କରିଥିଲା । ବାତାଯତୀନ ଗୁଲିରେ ଆହାତ ହୋଇ ତାତ୍ରାଜନାନାରେ ପ୍ରାସା ହରାଇଥିଲା । ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀ, ମା' ରମାଦେବୀ, ରେତେନ୍ଦ୍ର କଲେଜର ଛାତ୍ର ମଧ୍ୟମଣି ମଜାରାକ, ଶ୍ରୀଧର ସାହୁ (ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶରେ ଓଡ଼ିଶା ଚରମ ତ୍ୟାଗ କରିଥାଏଇଛି) ବାତୁ-ବିସ୍ମିନ୍, ବାଜି ରାଜତ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଫାଶା ଭାରତର ରକ୍ତର୍ଜୀତ ଲାଭିତାକୁ ଅଧିକ ରଜୀନ୍ କରିଛି ।

କେନ୍ଦ୍ରାପଢ଼ାର ସବତ୍ତିରିଜନର ଏଣୁ ଜଣ ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରି ତଥାନ୍ଧରୁ ଉତ୍ସର୍ଗ ମାତ୍ର ୩୦୦ ରିପ୍ପ ହୋଇଥିଲା । କେତେକ ଦଣ୍ଡିତ ଓ କେତେକ ମୁକ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାହାର ପ୍ରକାର ହିସାବ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରାପଢ଼ାର ସେ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଥିଲା, ଏଥିରେ ସେହେ ନାହିଁ । ନାରାମନଙ୍କର ତ୍ୟାଗ ଏ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ମଧ୍ୟ ଜିତିହାସରେ ଲିପିବନ୍ଦ ହୋଇଥିଲା ।

ଅନ୍ଧା ସଂଗ୍ରାମକୁ ଲାଙ୍ଗରେ ହିସାବ ପରିଣାମ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଦମନ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ୧୯୪୭ ଅଗଷ୍ଟ ୧୫ ତାରିଖରେ ସ୍ଵାଧୀନତା ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ଏମାତ୍ର ବିଦ୍ୟା ନେଇଥିଲେ । ତାହାରୁ ଆମର ଗର୍ବ ଓ ଗୋରବ । ଏହି ସ୍ଵାଧୀନତାକୁ ବିଦାଳ ଆୟୁଷାନ କରିବା ଆୟମାନକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ତେ ବାସୁଦେବ ଦାସଙ୍କ ରଚନାରୁ ସଂଗ୍ରହୀତ

SUCCESS OF WSHG IN RAJKANIKA

The members of Maa Tarini Women Self Help Group in Parimakundpur village of Rajkanika Block, Kendrapara district are being engaged in Agarbati production and sales since 2004. Initially they contributed Rs. 500 each to start the initiative. This Women Self Help Group is formed in 2004 under Mission Shakti with the help of 10 members. They have also named its brand as "KUSUM-100 Agarbati". Generally, they are selling their products in the local markets and earning a good profit. They have also participated in Pallishree Mela, conducted by Mission Shakti. The WSHG has a saving of Rs. 5.6 lakhs and individually the members are getting of Rs. 1500 per month as profit. And the annual turnover of this group is Rs. 1,87,000/- Right now, all the members in this group are financially strong to support their children, for higher education. They have also conducted a training program for other WSHGs, as stated by them,

CASE STUDY OF “MAMATA”

Village Profile :

Magurgandapatana is revenue village under Chakroda G.P. under ICDS Project Kendrapara. The village has a population of around 1236 and Agricultural is found to be the main stay of their livelihood. The village is having a heterogenous community of SC & ST families and some families are migrated from the Dhenkanal, Angul and other parts of the state for years and years together. The economic base of the ST families is basically daily wage labour, cement works, construction works and brick making. In some of the families both the spouse of the family work together to support the economic need of the family. They have the ardent desire for income at an early age for which they engage their children in assisting in their work and ancillary activities. The women members in the family accompanies with her husband in brick making, Construction work by neglecting her own health even during Pregnancy & Lactation.

In order to evaluate the impact of MAMATA scheme on the health and nutrition aspect of a beneficiary, a case study was undertaken on Smt. Sukumari Gagarai, a beneficiary under the scheme.

Beneficiary Profile:

Smt. Sukumari Gagarai, W/o- Babuna Gagarai belongs to the scheduled Tribe community of Maqurgandpatana village under ICDS Project.

Kendrapara of Kendrapara district. In order to supplement her husband's income, she worked as a daily labourer, yet it was very difficult on part of the couple to maintain a family of 4 members. At the age of 20 she conceived her child. When she was spotted by Smt. Anita Samal, the Anganwadi worker of the village while working in a road construction. She advised her to take rest and get herself registered in the Anganwadi centre. Although the idea of rest was a good thing for the mother and her intrauterine child, the husband opposed it, for he anticipated a loss of his family income. But he was happy to hear that his wife would get a benefit of Rs. 5000 for her pregnancy and begetting a child. The Anganwadi worked cited the example of another woman of the village who has been benefitted under MAMATA scheme. Accordingly, being motivated by the AWW she got herself registered on 08.02.2017, on that very date she was provided with an MCP card. It is also pertinent to mention here that during her pregnancy, she was a high risk mother as she was having the intrauterine presence of twin babies confirmed after ultrasound, it was really a challenge before her to overcome as she was not so aware of pregnancy care, the AWW, ASHA and ANM were carefully concentrating on her kept in touch with her with regular follow up.

Sukumari delivered twin baby (both Girl Child) with normal weight at DHH, Kendrapara. Subsequently the Child were vaccinated with BCG & O polio, breast feeding by the mother started within one hour of delivery. Both the child have been vaccinated with 1st, 2nd and 3rd dose of OPV, Pantavalent vaccine and after 9 months both the child have been vaccinated with

measles and supplemented with Vitamin A solution. In addition to this birth registration of both the child has been recorded in the Birth register of the Hospital. After the discharge from the Hospital both the mother and child both are keeping fit at their home.

It is noteworthy to mention here that after fulfilling the conditions, Sukumari was getting the instalment wise cash from the Bank, with this the money she purchased fruits from the local market for her own consumption. In realising the importance of Nutrition, her husband didn't spend her MAMATA money in meeting the other necessities of the family. She has received Rs. 3000 towards 1st instalment and Rs. 2000 towards 2nd instalment in her Syndicate Bank account only after fulfilment of all the key health conditions by her at VHND and immunisation points which speaks of the health seeking behaviour part of the beneficiary which is key objective indicator of MAMATA Scheme.

What Sukumari Gagrai Speaks...?

"It is due to the timely registration, health Check up and intake of iron & Folic Acid and other Medicines that I could overcome some of the common diseases like Anemia, fever and vomiting. The advice of Anganwadi didi, ANM and ASHA didi helped me a lot, I was completely ignorant of the same and bearing of twins child was a great experience for me, my pleasure I have named my both the child as Lakshmi & Saraswati. I took adequate rest despite the instruction of my mother-in-law to work during my pregnancy, I am happy that I have also received Rs. 5000 during such period which is great assistance for me" Sukumari said.

ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଉନ୍ନତିମଣି ଶିକ୍ଷାବଳୀ - ‘ବାଣିଶୀ’ ପଦାନ୍ତ

ଉନ୍ନତିକାଳ ପିଲାଙ୍କ ଶିକ୍ଷାବ୍ରତି ପ୍ରଦାନ

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ଦହୁବିଧ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ଯୋଜନା ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅଧ୍ୟାନରେ ଥିବା ଏହି ଶିକ୍ଷାବ୍ଳିକ୍ ଜଣେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ପିତାମାତାଙ୍କୁ ତାହାର ଯୋଗ୍ୟ ସବାନ ସତତିକୁ ଉଚିତିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରାଇବାରେ ଏକ ଆଶା ଦାଢ଼ି ସାଇଛି । ଯେଉଁ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ଭଲରେ ନିଜର ପରିବାରକୁ ଚଳାଇ ପାରେ ନାହିଁ ପିଲାଙ୍କୁ ଉଚିତିକ୍ଷା ଦେବା ଏକ ଦିବାସ୍ୱପ୍ନ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଏହି ଯୋଜନା ଅଧାନରେ କିମ୍ବା ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ପିତାମାତା ତାଙ୍କ ଉଚିତିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ପଡ଼ାଇ ମଣିଷ କଗାଇ ପାଇସୁଛି ତାହା ଉଚ୍ଚ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ନିଆ ଯାଇପାରେ । ଗରଦପୂର କ୍ଲାବ ମହମଦପୂର ଗ୍ରାମର ବିଦ୍ୟାଲୟ ଜେନା ଜଣେ ଗ୍ରବଣ ବାଧୀତ ବ୍ୟକ୍ତି । ତାଙ୍କର ଗୋଜଗାର ମଧ୍ୟ ସେଇହି କିମ୍ବା କିନ୍ତୁ ଉଚିତିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ନିଜର ପୁତ୍ର ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ ଜେନାଙ୍କୁ ଡେଶିଶାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବୈଷ୍ଣଵିକ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ KIIT ରେ ନାମ ଲେଖାଇବାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଇଥିଲେ । ବାସୁଦେବ ଜଣେ ମୋହାବୀ ହାତ୍ର ହୋଇଥିବାରୁ ନିଜେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଟ୍ୟୁସନ କରାଇ ଖର୍ଚ୍ଚ ରଣଣୀ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ଯୋଜନାରେ ତାଙ୍କୁ ଏକକାଳୀନ ଶିକ୍ଷାବ୍ଳିକ୍ ବାବଦକୁ ଟ. ୫୦,୦୦୦ ଲାର କେବେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ଆଗକୁ ଯିବାର ଏକ ସୁନ୍ଦର ପଥ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଶାସନ ତାଙ୍କୁ ଦେଇ ପାରିଛି । ସେହିହି ବଜ୍ଞାନ ଗ୍ରାମର ଅନ୍ୟରେହୁ ସ୍ଥାଇକୁ ପୁତ୍ର ଚିରଜଞ୍ଜନ ସ୍ଥାଇକୁ ଟ. ୩୬୩୦ ଲା, ବରହମପୁର ଗ୍ରାମର ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ରତନ ନାୟକଙ୍କ ଟିଆ ଦେବପାନୀ ନାୟକଙ୍କୁ ଟ. ୧୧୩୧ ଲା, ଡେରାବିଶ ଦ୍ୱାରା ନାଳକଣ୍ଠପୂର ଗ୍ରାମର ଗ୍ରବଣ ବାଧୀତ ସମୋକ୍ଷ ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କ ପୁତ୍ର ଧନଖ୍ୟ ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କୁ ଟ. ୨୧,୪୪୯ଲା ସହ କିମ୍ବାରେ ମୋର ୪୩ ଜଣଙ୍କୁ ଏହାଙ୍କ ଶିକ୍ଷାବ୍ଳିକ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ସରକାର ଯୋଜନାଙ୍କୁ ଲୋକାଭିମାନ କରାଇବାରେ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଶାସନ ସକଳ ହୋଇପାରିଛି ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ପିଲାମାନ୍ଦୁ ଜଳ୍ୟାଣରେ ଶିଶୁ ସରକ୍ଷା ଯୋଜନା

ସମାଜର ଅବହେଳିତ, ଅସମ୍ଭବ ଜଣେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଲାଭକୁ ୧୮ ବର୍ଷ ବୟସରୁ ଉଚ୍ଚ ବାଲିକାଙ୍କ ମୁଖ୍ୟମନ୍ୟାଙ୍କ ରିଲିପି ପାଇଁ ଥିଲା ଅଧିକ ପଡ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଟ. ୧୦,୦୦୦ ଲାକ୍ର ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରକାଶ ଥାଉଛି, ସବୁଟା ଲୋକାଙ୍କର ପିତା ଏ ସୁଧିଷ୍ଠିତ ଲୋକା, ଗ୍ରାମ-ମାନପାତଶା, ଗ୍ରା.ପ.-ପୂର୍ବଶୋଭମପୂର, ଭୁଲ୍କ-କେନ୍ଦ୍ରାୟତୀ ୨୦୧୮ ମଧ୍ୟରେ ମୃତ୍ୟୁଦେଶ କରିଛନ୍ତି । ସେ ପୂର୍ବରୁ ଦୂରାଗୋଟ୍ୟ ବ୍ୟାପିରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଦିଲା ଏବଂ ଯାଇବାପାଇଁ ନିର୍ମିତ ଲୋକାର୍ଥୀଙ୍କେ ।

ତାଙ୍କ ମା' ମଧ୍ୟ ଏବେ କଟକ ବଡ଼ ତାତ୍ତ୍ଵରଖାନାରେ ଚିକିତ୍ସାଧାରନ ଅଛନ୍ତି, ଭାଲ ଜଣେ ସାଧାରଣ ଦିନମଜୁରିଆ, ସରସ୍ବତୀର ପାଠ ପଢ଼ିବା ପ୍ରତି ଥିବା ଆସ୍ରହ ଦେଖି ବିଗତ ୨ ବର୍ଷ ତଳେ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରସାଧନର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସି ଜିଲ୍ଲା ଶିଶୁ ସ୍ଵରୂପୀ କର୍ମ୍ୟାଳୟ ତରଫରୁ ମୁଖ୍ୟପୋଷକତା ଯୋଜନାରେ ସମ୍ମିଳିତ କରାଯାଇ ମାସିକ ଟ. ୨୦୦୦ କା କରି ଆର୍ଥିକ ପ୍ରେସାହନ ଦିଆଯାଇ ଥିଲା ।
୧୮ ବର୍ଷ ହୋଇଯିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଏହି ଯୋଜନାରେ ସହାୟତା ବନ୍ଦ କରାଗଲା । ଜିଲ୍ଲାପାଲଙ୍କୁ ଗୁହରି କରିବାରୁ ତା'ର ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷା ନିମତ୍ତେ ଉପଗୋଚ୍ଛ ରାଶି ପ୍ରମାନ କରାଯାଇ ଆଗରୁ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଏକ ପଥ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରସାଧନ ଦେଇ ପାରିଛି । ଏହା ଦାରା ଜଣେ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ରୀ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଗୁହଣ କରିବା ସହ ନିଜ ଗୋଢ଼ରେ ନିଜେ ଠିଆହେବାକୁ ଯୋବିବା ନବିପାରିଛି ।

କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ାର ନାମକରଣ

ପୁରାଣ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏକିଯୁମି ପବିତ୍ର ତୁଳସୀକ୍ଷେତ୍ରର ଅନ୍ୟନାମ ହେଉଥି
କେହାପଡ଼ା । ସାତନଦୀ ଓ ସତେଶଙ୍କ ଉପନଦୀ ଓ ଦିଗନ୍ତ ବିଷ୍ଣୁରୀ ମହୋଦୟ
ଜଳ ବିଧୋତ ଏହି ପ୍ରାଚୀନ ଭୂଖଣ୍ଡ ଡକ୍ଟିଶା ମାନବିତ୍ତର ୨୦ ୨୦ ଉଭରତୁ
୨୦ ୩୭ ଦକ୍ଷିଣ ଅଶ୍ଵାଶ ଏବଂ ୮୦° ୮୦° ୧୪ ପୂର୍ବରୁ ୨୦° ୦୧ ପର୍ବିମ
ଦ୍ରୁଷ୍ଟିମା ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ । ୧୪୯୪.୭୯ ବର୍ଗ କି.ମି. ବା ୨,୪୯,୪୭୯
ହେଲୁର ପରିମିତ ଜୁମିରେ ଗଠିତ ଏହି କେହାପଡ଼ାର ପୂର୍ବଦିଗରେ ସଦା
ଚଞ୍ଚଳ ବଜ୍ରୋପସାଗର, ପର୍ବିମରେ କଟକ ଜିଲ୍ଲା, ଯାକପୁର ଜିଲ୍ଲାରୁ ବୌଦ୍ଧ
ବିମଣ୍ଡିତ ଲକ୍ଷିତଗିରି ସହିତ ପରିବର୍ତ୍ତତ ଆସିଆ ପାହାଡ଼, ଉତ୍ତରରେ ପବିତ୍ର
ବିରଜା କ୍ଷେତ୍ର ଓ ଉତ୍ତର ଜିଲ୍ଲା ସହିତ ପୁଣ୍ୟତୋୟା ବୈତରାଣାର ଜଳାଧାର
ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣରେ ମହାନଦୀର ଆକାଶୀ ଜଳରାଶିକୁ ଲାଗି ଏତିଥାସିକ
କୁଙ୍କାଗଡ଼, ମା' ଶାରଳାଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ର ବା ଜଗତ୍ସିଂହପୁର ଜିଲ୍ଲା ଏହାର ସାମା
ନିର୍ବାରଣ କରୁଥିଛି । ୧୮୫୯ ମସିହାରେ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ସବ୍ରତିଜିଜନ
ଭାବେ ମାନ୍ୟତା ହାସଲ କରିଥିବା କେହାପଡ଼ା ଉପଖଣ୍ଡ ୪ ତାରିଖ ଏପ୍ରିଲ
୧୯୯୩ ମସିହାରେ ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଜିଲ୍ଲା ଭାବେ ଘୋଷିତ ହୋଇଥିଲା ।

ତେବେ ‘କେହ୍ରାପଡ଼ା’ ନାମ ଉଭବ ସମ୍ପର୍କରେ ରହିଛି ଅନେକ ମତାମତ । କେତେଜଣ ବିଜ୍ଞ ଏହି ନାମଟି କନ୍ଦରାପଡ଼ା, କନ୍ଦରାପଡ଼ା ଓ କେନ୍ଦରାପଡ଼ା ଆଦି ନାମରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବାର ମତାମତ ପ୍ରଦାନ କଲା ସମୟରେ ଅନ୍ୟ କେତେଜଣ ପ୍ରାଚୀ ଗବେଶକ ଏହି ନାମଟି କନ୍ଦୋତ୍ପାଦିକା, କେହ୍ରାପଳ୍ଲୀ ବା କେହ୍ରାପଡ଼ାରୁ ଆଧିକ୍ରମିତ କହିଥାଆନ୍ତି । ବସ୍ତୁତଃ, ସମୁଦାୟ ମତାବାଦ ହେଉଛି ତିନିଗେତି । ପ୍ରଥମ ମତାବାଦଟି ପୂର୍ବାଶ ବର୍ଷିତ କନ୍ଦରାସୁର ଉପାଖ୍ୟାନରୁ ଦିତୀୟଟି ନାଥଧର୍ମାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ବାଦ୍ୟଯତ୍ର କେନ୍ଦରାରୁ ଓ ତୃତୀୟଟି ସମର୍ଥତ କେହ୍ରାପଳ୍ଲୀରୁ ବୋଲି ଜଣାଯାଇଥାଏ ।

ପ୍ରଥମ ପୌରାଣିକ ମତବାଦଟି ବ୍ରହ୍ମପୁରାଣ ଓ ତୁଳସୀକ୍ଷେତ୍ର ମହାଭ୍ୟୟ
ମିଳିଥାଏ । ବ୍ରହ୍ମ ପୁରାଣରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ଯେ, କୃଷ୍ଣଗ୍ରଜ ବଳରାମ
ମହାବାରତ ଭଲି ପାରିବାରିକ ଯୁଦ୍ଧରେ ଯୋଗ ନଦେବ ତାର୍ଥାଚନ କରିବାକୁ
ଆସି ଯାଇପୁରସ୍କ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଲଳିତଗିରିରେ ବାସ କରୁଥିବା ଦୂର୍ଧ୍ଵାତ
ରାକ୍ଷସ 'କନଦାସୁର'ର ଅତ୍ୟାଗର ଶୁଣି ତାହାକୁ ନିଜର ଆୟୁଧ ହଳ ଓ
ମୂଷଳରେ ସଂହାର କରିଥିଲେ । ତେବେ କନ୍ୟାସୁର ସମନ୍ୟୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
କାହାଣୀ ମିଳିଥାଏ ତୁଳସୀକ୍ଷେତ୍ର ମାହାଭ୍ୟୟ । ଏକାମ୍ରକ୍ଷେତ୍ର ମାହାଭ୍ୟ୍ୟ ଓ
ବିରଳକ୍ଷେତ୍ର ମାହାଭ୍ୟ ପରି 'ତୁଳସୀକ୍ଷେତ୍ର ମାହାଭ୍ୟ' ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରାଚୀନ
ସଂସ୍କୃତ କାବ୍ୟ (ପୋଠି) ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ଧାଦଶ ଶତବୀର ପ୍ରାଚୀଯ ଭାଗରେ
ବିପ୍ରମାଧୁରା ନାମକ ଜନ୍ମେକ କବି ଡଢିଆ ଭାଷାରେ ଅନୁବାଦ କରିଥିଲେ ।
ଏହି ପୋଠିଟି ଛେଦବା-ବାରଙ୍ଗ ରାଜାଙ୍କ ମୃହରୁ ପ୍ରାସ୍ତ ହେଲା ପରେ ତା
୨୭.୦୭.୧୯୧୭ରେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବସୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୁସ୍ତକ ଆଳାଇରେ
ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ଲେଖାୟାଙ୍ଗି - କନଦା ଉପାଗନ
କଲେ / କନ୍ୟାପାତ୍ରି ନାମଦେଲେ, କନଦା ହୃଦେଶରେ କରି / ନିର୍ମାଣ କଲେ
ଦିବ୍ୟ ପୁରୀ । ଏହି ଉପାଖ୍ୟାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚି କରି History of Orissa ପୁସ୍ତକରେ
୧ମ ଭାଗ ୨୭୧ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦର୍ଶ୍ୟ ଦର୍ଶନ । ହୁଣ୍ଡର ଲେଖିଛନ୍ତି - I found the
whole people Vishnuvite, the sacred plant of Vishnu outside every house in Kendrapara, the Subdivision immediately
adjoining Jagapura to the south-east, a temple to Balabhadra (Jagannath's brother) in one of the village, Ichhapur and a local
purana or sacred poem, reciting the victory of the God over the Demon." | ପୁନଃ କଟକ ଗେଜେଟିଘର (୧୯୯୭-ପୃଷ୍ଠା ୧୦୪୪)ରେ

ତୁଳସୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସିନ୍ଧ ବଳଦେବ ଓ ରଥଯାତ୍ରା

ପ୍ରତିବର୍ଷ ଭଲି ଚଳିତ ବର୍ଷ କେହୁାପଡ଼ାର ଗଣପର୍ବ ସିଦ୍ଧ
ବଳଦେବଜାଉଙ୍କ ରଥ୍ୟାତ୍ରା ମହାସମାଗୋହରେ ପାଳନ କରାଯାଇଛି ।
ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବଡ଼ ଭାଇ ଭାବେ ବଳଦେବ ଶାସ ଓ ସମାଜ ସ୍ଵାକୃତ
ହୋଇଥାବୁ ଦୁଳସା କ୍ଷେତ୍ର ଗୁପ୍ତ ଅଧିକ । ନୀଳାଚଳ ଧାମ କେବଳ
'ପୂରା' ନାମରେ ବିଦିତ ଥିବାବେଳେ ଦୁଳସାକ୍ଷେତ୍ର ଗୁପ୍ତ ପୂରା ବା ଗୁପ୍ତ
ଦୂଦାବନ ଭାବେ ପରିଚିତ । ଏହାର ପରୀଷାମା ପ୍ରକୃତରେ ମହାନଦୀ ଓ
ବୈତରଣୀ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭାଗ । ଦର୍ଶମାନ କେହୁାପଡ଼ା, ଜଗତ୍ସିଂହପୁର ଓ
ପାଜପୁର ଜିଲ୍ଲାର ସାଥୀକ ଭାବଧାରା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ।

ଶିବ ବରପ୍ରାସ୍ତି କନମାସୁର ଅତ୍ୟାଗର ସହି ନପାରି ମୁନି, ରଷି ଓ ସାଧାରଣ ଜନତା ଶ୍ରୀ ବଳଗାମଙ୍କୁ ଆକୁଳ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ । ଶ୍ରୀବଳଗାମ ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି ଯୁଦ୍ଧରେ ଲିପୁ ରହି ଦୁଷ୍ଟ ଅସୁରଙ୍କୁ ବଧ କରି ତାଙ୍କର ଅଳିଆଳି କନ୍ୟା ଦୁଲକସାକୁ ଦିବାହ କରିଥିଲେ । କାଳର ଉତ୍ତାନ ପତନରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ନାମ ବା ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଭାବେ ଭରିତା ହୋଇଛି - କେନ୍ଦ୍ରପଳୀ, କେନ୍ଦ୍ରପଡ଼ା, କେନ୍ଦ୍ରପଡ଼ା, ବୃଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ର, ଗୁପ୍ତକ୍ଷେତ୍ର, ଗୁପ୍ତ ବୃଦ୍ଧାବନ ଇତ୍ୟାହି ।

ଭୁଲବା କେତ୍ରରେ ସିଦ୍ଧ ବଳଦେବଙ୍କ ରଥ କୃତ୍ତି ତାଳଧୂଜ ରଥ, ପୁରାଶ
ସୁଗରେ ଶ୍ରୀ ବଳଦେବଙ୍କ କୃତ୍ତି ଭାଣ୍ଡର ତାଳ ବନରେ ଏହି ସୁଭିଷମାତ୍ର ଭୁବନ
ବିଜୟ ରଥ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଏହି କୃତ୍ତି ତାଳଧୂଜ ରଥର ଆବରଣ
ସପ୍ରରଙ୍ଗ ବିଶ୍ଵ । ଏଥିରେ ୭ ଗୋଟି ୪୦ ପୁରୁ ଲମ୍ବର ରଞ୍ଜୁ ବ୍ୟବହାର
କରାଯାଏ, ଯାହାର ନାମ ବାସୁକୀ । ଏହି ଦିବ୍ୟ ରଥର ପାର୍ଶ୍ଵ ଦେବାଦେବା
ଭାବରେ ହରିହର, ତ୍ରିପୁରାର, ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ସିଦ୍ଧ ବିନାୟକ, ନୃପିଂହ, ବାସୁଦେବ,
ଚମୁଣ୍ଡା, ଉତ୍କାଳୀ, ମଜଳା, ତୈରବୀ, ଚକ୍ର ବାସୁକୀର, ବାଣୀ ମଜଳା,
ତୌରେ ଏବଂ ଖେଳରେ ବିଭିନ୍ନରେ ଉଚ୍ଚିଥି ।

ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରର ରାଜନୀତି ଅନୁଷ୍ଠାନେ ବୁଲସାକ୍ଷେତ୍ରର ରଥଯାତ୍ରା ପାଇନ କରାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ସକ୍ଷୀଳ ମୌଳିକତା ରକ୍ଷା କରାଯାଇଥାଏ ।

ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି - According to a legend the place has derived its name from Kandarsura, the demon king, who ruled over the area surrounding Lalitgiri." ପୌରାଣିକ ଭରିକ ଏହି ଉପାଖ୍ୟାନଟି ବିପୁଳ ଜନସମର୍ଥନ ଲାଭ କରିଥିବାର ଜଣାଯାଏ ।

ଦିତ୍ୟରେ କେହାପଡ଼ା ଅଞ୍ଚଳରେ ଅର୍ଥାତ୍ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ ବାରସ୍ତୀ, କିଆରବାଙ୍କ, ତରଢ଼ିପାଳ, ତେରାବିଶି ଓ ପୁହାଳ ଆଦି ଗ୍ରାମରେ ନାଥଧର୍ମର ଲୋକମାନେ ବହୁଲ ଭାବରେ ବସିବାସ କରିବା ସହିତ ତାଙ୍କ ଗୁରୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବାରସ୍ତା, କେଯାରବାଙ୍କ, ତରଢ଼ିପାଳ, ରାଜନଥର ଆଦି ବଡ଼ ବଡ଼ ପ୍ରାଚୀନ ମଠମାନ ରହିଅଛି । ଏହି ନାଥଧର୍ମର ଲୋକମାନେ ‘କେନରା’ ନାମକ ଗୋଟିଏ ବାଦ୍ୟଯସ୍ତ ବଜାଳ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରରେ ଭିକ୍ଷାଦୂରି କରିଥାଆନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହି ‘କେନରା’ରୁ କେହାପଡ଼ା ସୃଷ୍ଟି ହେବାର କଥା ପ୍ରାଥାପକ ବ୍ରହ୍ମନନ୍ଦ ଦାସ ତାଙ୍କ ପ୍ରଣାଟ ‘ସୃଷ୍ଟି ଓ ଦୃଷ୍ଟି’ ପୁଷ୍ଟକରେ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ନାଥଧର୍ମ ସଂସ୍କରିତ ସହିତ ଜାଢ଼ିତ ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ସମର୍ଥନ କରିଅଛନ୍ତି । ତେବେ ପ୍ରାଥାପକ କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ (ଓଡ଼ିଶାର ଦେବଦେବୀ-୨୨୮ ପୃଷ୍ଠ) ଲେଖିଛନ୍ତି - “ଯେଉଁଠାରେ ଯେଉଁ ଜାତିର ଲୋକେ ବେଶ ଥାଆନ୍ତି ସେହି ଶ୍ଵାନର ନାମ ସେହି ଜାତି ଦ୍ୱାରା ନାମିତ ହୋଇଥାଏ । ଯଥ-କରଣସାହି, ମୁସଲମାନ ବନ୍ତି, ଖଣ୍ଡାୟତ ବନ୍ତି, ହାତୁଣ ସାହି ଏପରିକି ଯୋଗାସାହି ମଧ୍ୟ । କେହାପଡ଼ା ଯଦି ନାଥ ସମ୍ପଦାୟ ଗୋଷାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିବେଶିତ ହୋଇଥିଲା, ତେବେ ସେମାନେ ଜାତି ଅନୁସାରେ ନାମକରଣ କରିପାରି ଥାଆନ୍ତେ - ଯଥା ନାଥପଡ଼ା କିମ୍ବା ଯୋଗାପଡ଼ା । କେହାପଡ଼ା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏହା ଯଦି ନାଥପଡ଼ା କିମ୍ବା ଯୋଗାପଡ଼ା ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ଆମର କିଛି କହିବାର ନଥାନ୍ତା । ପୁଣି କେନରା ଯୋଗମାନଙ୍କର ଏକ ବାଦ୍ୟଯସ୍ତ । ଗୋଟିଏ ବାଦ୍ୟଯସ୍ତ ନାମକରଣରୁ ଏତେ ବଡ଼ ଅଞ୍ଚଳର ନାମକରଣ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ଅସ୍ତାବିକ ପରି ପ୍ରତ୍ୟେମନ ହୁଏ । ଦିତ୍ୟରେ ‘ନାଥଯୋଗୀ’ ମାନେ କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜାତି ନୁହୁଁଛି ବରଂ ନାଥ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମ । ତେଣୁ ନାଥ ଧର୍ମବଳମୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ବାଦ୍ୟଯସ୍ତ ‘କେନରା’ରୁ କେହାପଡ଼ା ନାମକରଣ ହେବା ସମାଚିନ ନୁହେଁ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟେ ହୋଇଥାଏ ।

ଦୃତାଯରେ ‘କେନ୍ଦ୍ରପଲ୍ଲୀ’ରୁ କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ନାମ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ପଥରେ
ରହିଛି ଆଚିହ୍ନୀକ ପ୍ରମାଣ ଓ ସରକାରୀ ନଥିପତ୍ର। ସାମ୍ରାଜ୍ୟକ କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା
ସହରକୁ ଅତାତରେ ଚଉଁରା-ବ୍ରହ୍ମପୁର ବୋଲି କୁହାୟାଉଥିବାର ସରକାରୀ
ରେକର୍ଡରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ‘ଚଉଁରା-ବ୍ରହ୍ମପୁର’
ଶବ୍ଦକୁ ଭାଷାକୋଷ ଅନୁୟାୟୀ ବାଣ୍ୟା କଲେ, ଜଣାୟା ଯେ ‘ଚଉଁରା’
ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଚାରିଦିଗରୁ ରାସ୍ତାଥାଏ । ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଚଉଁରା
ବୋଲି କୁହାୟାଏ । ସେହିପରି ‘ବ୍ରହ୍ମପୁର’ ଶବ୍ଦକୁ ତର୍ଜମା କଲେ ଜଣାୟା
ଯେ ଯେଉଁ ‘ପୂର’ (ନିବାସସ୍ଥଳା)ରେ ‘ବ୍ରହ୍ମ’ ବିରାଜମାନ କରିଥାଆନ୍ତି ।
ତାହାକୁ ‘ବ୍ରହ୍ମପୁର’ ବୋଲି କୁହାୟାଏ । ତେଣୁ ଏହା କୁହାୟାର ପାରିବ ଯେ
‘ଚଉଁରା’ ଅଞ୍ଚଳରେ ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀବିଳଦେବଙ୍କ ‘ମୁକ୍ତ ବ୍ରହ୍ମ ବିଗ୍ରହ’ ପୁରା
କାଳରେ ପୂଜା ପାଉଥିବାରୁ ଏହାର ନାମ ‘ଚଉଁରା-ବ୍ରହ୍ମପୁର’ ବୋଲି
କୁହାୟାଉଥିଲା । ତେବେ ୧୯୦୫ ସାଲ ବା ୧୯୦୮ ମଧ୍ୟରେ ‘କୁଜଳ
ସାହିତ୍ୟ’ ୧୯୬ ଭାଗ ଡମ ସଂଖ୍ୟାରେ ‘ଅଶ୍ଵତ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ବା କିଲା କୁଜଳ’
ପ୍ରବନ୍ଧରେ ବିପିନ ବିହାରୀ ସେନ ଲେଖିଛନ୍ତି, “ ୧୯୭୧ ଖ୍ରୀ.ଆ.ରେ କୁଜଳ
ରାଜା ଚତୁର୍ବୁଜ ଷଷ୍ଠୀ ପରାଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ମରହଙ୍ଗ ଶାସକ ‘କେନ୍ଦ୍ରପଲ୍ଲୀ’
ଠାରେ ଜଣେ ପୌଜଦାର ଓ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମହଜୁଦ୍ ରଖିଥିଲେ ଏବଂ ସେହି
ସମୟଠାରୁ ଲୋକେ ଏହାକୁ କେନ୍ଦ୍ରପଲ୍ଲୀ ବା କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ବୋଲି କହିବା

ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ହଣ୍ଡର ସାହେବ ତାଙ୍କ History of Orissa Vol ୧ ୧୯୮ ପୃଷ୍ଠାରେ ଲେଖିଛନ୍ତି “During the Marhatta rule, a magistrate (Fauzdar) was stationed here with a small force for the purpose of checking the depredations of the Raja of Kujang.” ଦିଗ୍ବୟାପରେ ‘ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବଳଦେବ ସହସ୍ର ନାମ’ରେ ଶ୍ରୀ ବଳଦେବ କେହୁପଲ୍ଲୀରେ ପୂଜା ପାଉଥିବା ଅର୍ଥରେ ‘କେହୁ ପଲ୍ଲୀ ନିବାସ୍ୟ’ ବୋଲି ସଂସ୍କରିତ ଭାଷାରେ ଲେଖା ହୋଇଥାଏ । ତତ୍ତ୍ଵରେ ତତ୍କାଳେ କେହୁପଢ଼ା ସହର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିଲା ସୁନାବ୍ୟା ନଦୀ ‘ମଧୁସାଗର’ - ଯାହାର କିଛି କିଛି ଆଶ ବର୍ଜମାନ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଏହି ମଧୁସାଗର କୁଳରେ ବାସ କରୁଥିବା କୌବର୍ଗମାନଙ୍କ ସାହାୟ୍ୟରେ କେହୁପଢ଼ାର ଲୋକମାନେ ଦୂରଦେଶ ସହିତ ବାଣିଜ୍ୟ କରୁଥିବାର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ମିଳିଥାଏ । ତେଣୁ ବର୍ଜମାନର କେହୁପଢ଼ା ସହର ସେହି ସମୟରେ ନୌବାଣିଜ୍ୟର ଏକ କେହୁପଲ୍ଲୀ ଥିଲା । ତତ୍ତ୍ଵରେ କେହୁପଢ଼ା ସହରର ଭୌଗୋଳିକ ଅବସ୍ଥାତିକୁ ଆକଳନ କଲେ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଏହି ସହରର ତତ୍ତ୍ଵପର୍ବତୀରେ ଅନେକ ପଲ୍ଲୀ, ପଡ଼ା, ପୁର, ଖଣ୍ଡ ଓ ଖଣ୍ଡା ଆଦି ଗ୍ରାମର ମୁଖ୍ୟପଲ୍ଲୀ ଭାବରେ ଗଣ୍ଡ ହେଉଥିଲା ଓ ଶ୍ରୀବଳଦେବଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଥିବାରୁ ଏହା କେହୁପଲ୍ଲୀ ଭାବେ ପରିଗଣିତ ହେଉଥିଲା । ଖାଲି ମରହଣମାନେ ନୁହୁନ୍ତି ଇଂରେଜମାନଙ୍କର ଏହି ହୋଟିଆ ସହର ଥିଲା ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟପଲ୍ଲୀ । ତେଣୁ ୧୮୭୮ ମସିହାର ବଜାଦେଶୀୟ ଆଜନ୍ମ (ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରଦେଶୀୟ ନଗରାଦି ଆଜନ୍ମର) ୨ ଓ ୪ ଧାରା ମତେ ତା ୧୦.୦୩.୧୮୭୯ ମସିହାରେ ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ଦାରା ଏହି କେହୁପଲ୍ଲୀରେ ଏକ ମୁନିସିପାଲିଟି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ବର୍ଷତଃ, ଏହା ଥିଲା ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଥମ ମୁନିସିପାଲିଟି । ତେଣୁ ସହରର ମଧ୍ୟପଲ୍ଲୀକୁ ନେଇ ୧୯୪୧ ଖ୍ରୀ.ଆ.ରୁ ଲୋକେ ଏହାକୁ କେହୁପଲ୍ଲୀ ବା କେହୁପଢ଼ା ବୋଲି ସମ୍ମେଧିତ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ଏହି ଭାଣ୍ଡର ନାମ କେହୁପଢ଼ା ହୋଇଯାଇଥିଲା । ମରହଣ ଭାଜକୁ କାଳରେ ଏହି ଉପଖଣ୍ଡ (ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନର ୧୮୭୦ ମସିହା ଯାଏ) ପୂର୍ବରେ ବଜ୍ରାପଥାରତାରୁ ପଣ୍ଡିମରେ କେହୁପାଣେ ଓ ଲଳିତଗିରି, ଉଚ୍ଚରରେ ରତ୍ନଗିରି, ବରାର କଳାମାଟିଆ ଠାରୁ ଦକ୍ଷିଣରେ ଚିତ୍ରୋଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଷ୍ଣୁରାଲାର କରିଥିଲା । ୧୮୦୭ ମସିହାରେ - ୧୮୦୪ ମସିହାର ରେଗ୍ରୁଲେସନ ୪ ଓ ୧୮୦୪ ମସିହାର ରେଗ୍ରୁଲେସନ ୧୨ ଅନ୍ତ୍ୟାୟା କେହୁପଢ଼ା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅସୁରେଶ୍ଵରରେ ୪୪୧ ଗ୍ରାମ ପାଇଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଥାନାଟି ବସିଥିଲା ଏବଂ ୧୮୧୭ ମସିହାରେ ଏହା ସ୍ଥାନାତ୍ମରିତ ହୋଇ ଏହି ଚଉଁରା-ବ୍ରହ୍ମପୁର ମୌଜାକୁ ଉଠିଆସିଥିଲା । ତତ୍କାଳେ ଏହି ମୌଜାର ପୂର୍ବରେ ମଧୁସାଗର ଓ ଖଣ୍ଡିଅଙ୍ଗ ଗ୍ରାମ, ପଣ୍ଡିମରେ ବଡ଼ହାଟ, ଉଚ୍ଚରରେ ଗୋବରା ନଦୀ ଓ ଗରାୟାର ଗ୍ରାମ, ଦକ୍ଷିଣରେ ଥିଲା ମଡ଼ିଆଳ ଓ ଅଢ଼ଗ ମୌଜା । ତେବେ ୧୯୪୧ ମରହଣ ଶାସନ ସମୟରୁ କେହୁପଢ଼ା ନାମର ସ୍ମୃତି ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ନାମରେ କୌଣସି ମୌଜା, ଅଞ୍ଚଳ ଆଦି କିଛି ସରକାର ରେକର୍ଡରେ ନଥିଲା । ୧୯୦୩ ମସିହାରେ ଏହି ପ୍ରାକ୍ତନ ଚଉଁରା-ବ୍ରହ୍ମପୁର (ଅର୍ଥାତ୍ କେହୁପଢ଼ା ସହର ପୁରୁଣା ବସ୍ତ୍ରାଣ୍ଡ) ଅଞ୍ଚଳର ନାମକୁ ସରକାର ରେକର୍ଡରେ କେହୁପଢ଼ା ମୌଜା ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ଓ ସେହିଦିନ ୦୩ ଏହା ଏକ ଗ୍ରାମର ବା ମୌଜାର ମାନ୍ୟତା ହାସଲ କରିଅଛି । ତେଣୁ ଏତିହାସିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେହିଦିନ ୦୩ ଏହା ଏକ ଗ୍ରାମର ବା ମୌଜାର ମାନ୍ୟତା ହାସଲ କରିଅଛି । ତେଣୁ ଏତିହାସିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ କେହୁପଲ୍ଲୀରୁ ହିଁ କେହୁପଢ଼ା ନାମର ସ୍ମୃତି ହୋଇଅଛି ବୋଲି କହିବା ଉଚିତ ଓ ଯୁକ୍ତି ସଙ୍ଗତ ଗୋଲି ସମସ୍ତଙ୍କ ଦାରା ଗାହାତ ହୋଇଅଛି ।

(କିରଣ୍ଜିନ ପେଲାମ)

ଦୋଳପୁଣ୍ଡମା ପରିଦିନ ଚେତ୍ତକୁଷ ପ୍ରତିପଦ ଦିବସରେ ରଥ ନିର୍ମାଣ ନିମିତ୍ତ
କୁଷ ଛେଦନର ଶୁଭାରମ୍ଭ ହୁଏ । ତୁଳସୀ କ୍ଷେତ୍ରର ସିଂହ ବଳଦେବଙ୍କ ପହଞ୍ଚି
ବିଜେ ବଡ଼ ଆକଷୟାୟ । ତୁଳସୀ କ୍ଷେତ୍ରପତି ଶ୍ରୀ ସିଂହ ବଳଦେବ, ଉଗ୍ରୀ
ସୁରଦ୍ରା, ଭାର ଜଗନ୍ମାତା, ଶ୍ରୀ ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ସହିତ ରଥାବୃତ୍ତ ହୁଅଛି । ମଧ୍ୟରେ
ସୁରମ୍ଯ ଚାହିଆ ବାହି ସେନାପାତ୍ର ବେଶରେ ସଂକର୍ଷଣ ସୁରପୁଣ୍ୟ ଶ୍ରୀ ବଳଦେବ
ବାର ଦର୍ପରେ ସେବକମାନଙ୍କୁ ମେଲିରେ ଓ ଭକ୍ତ ଗନ୍ଧଶରେ ହଜି ହଜି ଝୁଲି
ହୁଏ ଆମର ଅଭିମାନ କାହାରେଲେ ଖର ମହା ଦିଶି ମହା ଅର୍ଦ୍ଧନୀୟ ।

ରଥବାଗଳନା ଏକ ମହତ୍ତ୍ଵକାର୍ଯ୍ୟ । ରଥ ଶାରୀରିକ ପାଇଁ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚତାରେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷର ଚାକକ ଭଲି ଗାହି ରହିଥାଏଟି । ପୂର୍ବେ ରଥ ଶାରୀରି ରଥଦାଣ୍ଡରେ ବହୁ ଅସୁବିଧା ଥିଲା କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହଯୋଗରେ ରଥଦାଣ୍ଡ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପିରୁ କରାଯାଇଛି ଯାହା ସରକାରଙ୍କ ଏକ ମହତ୍ତ୍ଵକାର୍ଯ୍ୟ । ରଥଯାତ୍ରାକୁ ଶୁଣ୍ଖଳିତ କରିବା ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଶାସନ, ମନ୍ଦିର ପ୍ରଶାସନ ଏବଂ ଆରକ୍ଷା ବାହିନୀଙ୍କ ସମେତ ସେହାସେବାମାନେ ସରକାର ରହିଥାଏ । ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏହି ବର୍ଷର ରଥଯାତ୍ରାରେ କୌଣସି ଅପ୍ରାତିକର ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନାହିଁ । ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଠାରୁ ଦୁଲିସା କ୍ଷେତ୍ରର ରଥଚଣ୍ଠା ନିଆରା କଇଗେ ହୋଇଥାଏ । ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଗା ରଥ ଶ୍ରାଗୁଣ୍ଠିତା ଦିନ ହିଁ ଶରଧା ବାଲିରେ କଇବା ଧରିଥାଏ ମାତ୍ର ଆମର ଦୁଲିସା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦଉଢ଼ିଏ ଟଣ୍ଟା ହୋଇ ଦେବୋଭର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଟକି ରହେ । ତାହାର ପରଦିନ ଯାହାକୁ କେହାପଡ଼ାର ୨ ଯ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଠିତା କୁହାଯାଏ ସେହିଦିନ ହଜାର ହଜାର ଉଚ୍ଚକ ଗହଣର ଠାକୁର ବଳଦେବ ମାଉସା ମା' ମନ୍ଦିର ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କରନ୍ତି । ଦୁଇକିନ ଯାତ୍ରା ପରେ ଶ୍ରାଗାଉମାନେ ପହଞ୍ଚି କିଲେ କରି ଆଢ଼ିପ ମଣ୍ଡପରେ ଆସାନ ହୁଅଛି ।

ସେହିପରି ତୁଳସୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାହୁଡ଼ା ଯାତ୍ରା ନିଆଗା କଇଗେ
ସମାଚିତ ହୋଇଥାଏ । ବାହୁଡ଼ା ଦିନ ରଥ ମୋଡ଼ ନିଆନ୍ତି ଓ ରଥ ଦକ୍ଷିଣା ମୁହଁ
ହେଲାପରେ ଆଡ଼ପ ମଣ୍ଡପରୁ ଧାତି ପହଞ୍ଚିରେ ଶ୍ରୀଜାନ୍ମାନଙ୍କୁ ଚାରମାଳ
ଦେଇ ରଥାଗୁଡ଼ କରାଯାଏ । ବାହୁଡ଼ା ପରଦିନ ଅର୍ଥାତ୍ ଏକାଦଶ ତିଥିରେ ରଥ
ଚାଣ୍ଟାଇଥାଏ । ରଥ ମନ୍ଦିର ସମ୍ମରେ ଚକଢ଼ା ଲାଗିଲା ପରେ ରଥରେ
ରମ୍ଭନାଥ ବେଶରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବେଶରେ ଶ୍ରୀ ବଲଦେବ ଧନୁଶର
ହସ୍ତରେ ସଜ୍ଜିତ ହୁଅନ୍ତି । ଶନ୍ତାଙ୍କ ଭକ୍ତାମନଙ୍କର ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ

ସମ୍ପାଦକ : ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ଜ୍ଞାନୀ, ଜିଲ୍ଲା ସରନା ଓ ଲୋକସମ୍ପର୍କ ଅଧିକାରୀ; ଡା ବିରଜା ରାଉଡ଼ରାୟ, ଭେପଟି କଳେକଟର ଓ ସମ୍ପାଦନା ମଣ୍ଡଳୀ